

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

č. 12

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

Bratislava 1994

NORMATÍVNA ČASŤ

Rozhodnutie predsedu ÚGKK SR o štandardizácii geografických názvov okresu Nové Zámky.....	5
Rozhodnutie predsedu ÚGKK SR o štandardizácii geografických názvov okresu Humenné	6
Rozhodnutie predsedu ÚGKK SR o štandardizácii geografických názvov okresu Levice	7
Rozhodnutie predsedu ÚGKK SR o štandardizácii geografických názvov okresu Michalovce	8
Rozhodnutie predsedu ÚGKK SR o súhlase na vydanie publikácie Toponymický návod pre vydavateľov kartografických a iných diel.....	9
Rozhodnutie predsedu ÚGKK SR o štandardizácii názvov katastrálnych území Slovenskej republiky.....	10

INFORMATÍVNA ČASŤ

12. zasadanie lingvisticko-geografickej divízie OSN Východná, stredná a juhovýchodná Európa.....	11
Zoznam dokumentov zo zasadania.....	17
Zmeny názvov miest a obcí vo svete.....	20
Správa o činnosti Názvoslovnej komisie pri ÚGKK SR v r. 1993.....	23
Databáza geografického názvoslovia vo fondoch GKÚ.....	28

NORMATÍVNA ČASŤ

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

R o z h o d n u t i e

predsedu Úradu geodézie, kartografie a katastra SR

zo dňa 27. 7. 1993 číslo GK-1115/1993

o štandardizácii geografických názvov okresu Nové Zámky

V zmysle § 4 ods. 1 a 4 Smernice Slovenského úradu geodézie a kartografie na štandardizáciu geografického názvoslovia č. 3-3500/1984 a § 1 ods. 1 Pokynov Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na tvorbu a vydávanie názvoslovných publikácií č. 3-255/1993

s c h v a ľ u j e m

geografické názvy okresu Nové Zámky v rozsahu Základnej mapy Slovenskej republiky 1:10 000.

Štandardizované geografické názvy budú uverejnené v neperiódickej názvoslovnej publikácii "Geografické názvy . okresu Nové Zámky", ktorá sa vydá v r. 1993 v edícii Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky "Geografické názvoslovné zoznamy OSN Slovenskej republiky".

Používanie štandardizovaných geografických názvov je záväzné pre orgány a organizácie v pôsobnosti Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky /ÚGKK SR/ a vydavateľov kartografických diel so sídlom v Slovenskej republike a odporúčané na využitie všetkým používateľom geografických názvov.

Originál publikácie bude uložený v sekretariáte Názvoslovnej komisie /NK/ pri ÚGKK SR, ktorý zaistí jeho priebežnú aktualizáciu a následnú štandardizáciu geografických názvov. Informácie o štandardizovaných geografických názvoch bude na požiadanie poskytovať sekretariát NK, ktorý sídli v Geodetickom a kartografickom ústave, Chlumeckého 4, 827 45 Bratislava.

Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom 27. júla 1993.

Predseda
Ing. Imrich Horňanský, CSc. v. r.

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

R o z h o d n u t i e

predsedu Úradu geodézie, kartografie a katastra
Slovenskej republiky

zo dňa 28. 7. 1993 číslo GK-1424/1993

o štandardizácii geografických názvov okresu Humenné

V zmysle § 4 ods. 1 a 4 Smernice Slovenského úradu geodézie a kartografie na štandardizáciu geografického názvoslovia č. 3-3500/1984 a § 1 ods. 1 Pokynov Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na tvorbu a vydávanie názvoslovných publikácií č. 3-255/1993

s c h v a ľ u j e m

geografické názvy okresu Humenné v rozsahu Základnej mapy Slovenskej republiky 1:10 000.

Štandardizované geografické názvy budú uverejnené v neperiodickej názvoslovnej publikácii "Geografické názvy okresu Humenné", ktorá sa vydá v r. 1993 v edícii Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky "Geografické názvoslovné zoznamy OSN Slovenskej republiky".

Používanie štandardizovaných geografických názvov je záväzné pre orgány a organizácie v pôsobnosti Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky /ÚGKK SR/ a vydavateľov kartografických diel so sídlom v Slovenskej republike a odporúčané na využitie všetkým používateľom geografických názvov.

Originál publikácie bude uložený v sekretariáte Názvoslovnej komisie /NK/ pri ÚGKK SR, ktorý zaistí jeho priebežnú aktualizáciu a následnú štandardizáciu geografických názvov. Informácie o štandardizovaných geografických názvoch bude na požiadanie poskytovať sekretariát NK, ktorý sídli v Geodetickom a kartografickom ústave, Chlumeckého 4, 827 45 Bratislava.

Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom 28. júla 1993.

Predseda
Ing. Imrich Horňanský, CSc. v. r.

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

R o z h o d n u t i e

predsedu Úradu geodézie, kartografie a katastra
Slovenskej republiky

zo dňa 9. 11. 1993 číslo GK-2327/1993

o štandardizácii geografických názvov okresu Levice

V zmysle § 4 ods. 1 a 4 Smernice Slovenského úradu geodézie a kartografie na štandardizáciu geografického názvoslovia č. 3-3500/1984 a § 1 ods. 1 Pokynov Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na tvorbu a vydávanie názvoslovných publikácií č. 3-255/1993

s c h v a ľ u j e m

geografické názvy okresu Levice v rozsahu Základnej mapy Slovenskej republiky 1:10 000.

Štandardizované geografické názvy budú uverejnené v neperiodickej publikácii "Geografické názvy okresu Levice", ktorá sa vydá v roku 1993 v edícii Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky "Geografické názvoslovné zoznamy OSN Slovenskej republiky".

Používanie štandardizovaných geografických názvov je záväzné pre orgány a organizácie v pôsobnosti Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky /ÚGKK SR/ a vydavateľov kartografických diel so sídlom v Slovenskej republike a odporúčané na využitie všetkým používateľom geografických názvov.

Originál publikácie bude uložený v sekretariáte Názvoslovnej komisie /NK/ pri ÚGKK SR, ktorý zaistí jeho priebežnú aktualizáciu a následnú štandardizáciu geografických názvov. Informácie o štandardizovaných geografických názvoch bude na požiadanie poskytovať sekretariát NK, ktorý sídli v Geodetickom a kartografickom ústave, Chlumeckého 4, 827 45 Bratislava.

Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom 9. novembra 1993.

Predseda
Ing. Imrich Horňanský, CSc. v. r.

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

R o z h o d n u t i e

predsedu Úradu geodézie, kartografie a katastra
Slovenskej republiky

zo dňa 17. 11. 1993 číslo GK-2406/1993

o štandardizácii geografických názvov okresu Michalovce

V zmysle § 4 ods. 1 a 4 Smernice Slovenského úradu geodézie a kartografie na štandardizáciu geografického názvoslovia č. 3-3500/1984 a § 1 ods. 1 Pokynov Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na tvorbu a vydávanie názvoslovných publikácií č. 3-255/1993

s c h v a ľ u j e m

geografické názvy okresu Michalovce v rozsahu Základnej mapy Slovenskej republiky 1:10 000.

Štandardizované geografické názvy budú uverejnené v neperiodickej publikácii "Geografické názvy okresu Michalovce", ktorá sa vydá v roku 1993 v edícii Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky "Geografické názvoslovné zoznamy OSN Slovenskej republiky".

Používanie štandardizovaných geografických názvov je záväzné pre orgány a organizácie v pôsobnosti Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky /ÚGKK SR/ a vydavateľov kartografických diel so sídlom v Slovenskej republike a odporúčané na využitie všetkým používateľom geografických názvov.

Originál publikácie bude uložený v sekretariáte Názvoslovnej komisie /NK/ pri ÚGKK SR, ktorý zaistí jeho priebežnú aktualizáciu a následnú štandardizáciu geografických názvov. Informácie o štandardizovaných geografických názvoch bude na požiadanie poskytovať sekretariát NK, ktorý sídli v Geodetickom a kartografickom ústave, Chlumeckého 4, 827 45 Bratislava.

Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom 17. novembra 1993.

Predseda
Ing. Imrich Horňanský, CSc. v. r.

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

R o z h o d n u t i e

predsedu Úradu geodézie, kartografie a katastra
Slovenskej republiky

zo dňa 6. 7. 1993 číslo GK-1144/1993

o súhlase na vydanie publikácie

"Toponymický návod pre vydavateľov kartografických a iných diel"

V zmysle § 4 ods. 1 a 4 Smernice Slovenského úradu geodézie a kartografie na štandardizáciu geografického názvoslovia č. 3-3500/1984 a § 1 ods. 1 Pokynov Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na tvorbu a vydávanie názvoslovných publikácií č. 3-255/1993

s c h v a ľ u j e m

publikáciu "Toponymický návod pre vydavateľov kartografických a iných diel".

Publikácia je určená vydavateľom kartografických diel a ďalším vydavateľom používajúcim geografické názvoslovie.

Originál publikácie bude uložený v sekretariáte Názvoslovnej komisie pri Úrade geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky v Geodetickom a kartografickom ústave, Chlumeckého 4, 827 45 Bratislava.

Predseda

Ing. Imrich Horňanský, CSc. v. r.

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

R o z h o d n u t i e

predsedu Úradu geodézie, kartografie a katastra
Slovenskej republiky

zo dňa 5. 11. 1993 číslo GK-2310/1993

o štandardizácii názvov katastrálnych území Slovenskej republiky

V zmysle § 4 ods. 1 a 4 Smernice Slovenského úradu geodézie a kartografie na štandardizáciu geografického názvoslovia č. 3-3500/1984 a § 1 ods. 1 Pokynov Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na tvorbu a vydávanie názvoslovných publikácií č. 3-255/1993

s c h v a ľ u j e m

názvy katastrálnych území Slovenskej republiky.

Štandardizované názvy katastrálnych území Slovenskej republiky budú uverejnené v neperiodickej publikácii "Názvy katastrálnych území Slovenskej republiky", ktorá sa vydá v roku 1993 v edícii Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky "Geografické názvoslovné zoznamy OSN Slovenskej republiky".

Používanie štandardizovaných geografických názvov je záväzné pre orgány a organizácie v pôsobnosti Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky /ÚGKK SR/ a vydavateľov kartografických diel so sídlom v Slovenskej republike a odporúčané na využitie všetkým používateľom geografických názvov.

Originál publikácie bude uložený v sekretariáte Názvoslovnej komisie /NK/ pri ÚGKK SR, ktorý zaistí jeho priebežnú aktualizáciu a následnú štandardizáciu geografických názvov. Informácie o štandardizovaných geografických názvoch bude na požiadanie poskytovať sekretariát NK, ktorý sídli v Geodetickom a kartografickom ústave, Chlumeckého 4, 827 45 Bratislava.

Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom 5. novembra 1993.

Predseda
Ing. Imrich Horňanský, CSc. v. r.

INFORMATÍVNA ČASŤ

Dvanáste zasadanie lingvisticko - geografickej divízie OSN Východná, stredná a juhovýchodná Európa -
-výťah zo správy

Maďarská republika vo funkcii koordinátora lingvisticko-geografickej divízie Východná, stredná a juhovýchodná Európa zvolala 12. zasadanie divízie v dňoch 6. a 9. septembra 1993. Rokovanie sa uskutočnilo v budove Ministerstva poľnohospodárstva v Budapešti. Na zasadaní sa zúčastnilo 23 delegátov a pozorovateľov z týchto deviatich krajín:

Albánsko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Maďarsko, Poľsko, Slovensko, Slovinsko, Ukrajina.

Rokovanie prebiehalo podľa programu uverejneného v Názvoslovných informáciách č. 11.

K jednotlivým bodom programu:

1. Otvorenie

Zasadanie otvoril a viedol koordinátor divízie pán Béla Pokoly z Maďarska.

2. Prijatie programu

Predložený program bol po menších úpravách prijatý.

3. Správa zo 6. konferencie OSN o štandardizácii geografického názvoslovia

V dňoch 25. augusta 1992 až 3. septembra 1992 sa konala v New Yorku 6. konferencia OSN o štandardizácii geografického názvoslovia. Deň pred konferenciou a deň po nej sa uskutočnilo zasadanie Skupiny expertov OSN /UNGEGN/. Správu z týchto dvoch

podujatí predniesol pán Béla Pokoly. Keďže na konferencii v New Yorku sa zúčastnil aj Ing. Imrich Horňaneký, CSc., v tom čase vo funkcii predstavitel'a divízie Východná, stredná a juhovýchodná Európa, správa zo 6. konferencie už bola uverejnená v Názvoslovných informáciách č. 10.

4. Správy členských krajín

Albánsko

sa zúčastnilo na zasadaní divízie po prvýkrát a ich delegát medziiným informoval o tom, že Názvoslovná komisia pri Akadémii vied Albánska pracuje už od r. 1973. Rozpracovaný majú Albánsky etymologický slovník.

Bulharsko

Rozhodnutím vlády bol ustanovený nový výbor zodpovedný za štandardizáciu geografického názvoslovia. Výbor začne svoju činnosť v budúcom roku.

Cyprus

Delegát z Cypru zdôraznil skutočnosť, že už od r. 1989 dôsledne dodržiavajú OSN schválený systém prepisu do latinky ELOT 743 a uplatňujú ho v mapách aj publikáciách.

Cyperský stály výbor pre štandardizáciu geografického názvoslovia je kompetentnou autoritou v tejto oblasti od r. 1977.

Česko

Práce na automatizovanom spracúvaní databázy geografického názvoslovia dočasne zastavili.

Do konca r. 1993 vydajú 3. vydanie publikácie "Názvy štátov a ich územných častí".

Maďarsko

Správa bola zameraná na tri okruhy problémov:

- možnosť používania geografického názvoslovia národnostných

- menších,
- príprava nového vydania toponymického návodu,
 - toponymická databáza z územia Maďarska.

Poľsko

V Poľsku pracujú dve názvoslovné komisie, jedna sa zaoberá názvoslovím z domáceho územia a druhá názvoslovím geografických objektov ležiacich mimo územia Poľska.

Zaujímavý je zber názvov menších geografických objektov pomocou obcí a miestnych organizácií. V r. 1993 bol spracovaný toponymický návod.

Budovanie toponymickej databázy je v začiatkoch.

Slovensko

sa prezentovalo publikáciou "Toponymický návod pre vydavateľov kartografických a iných diel" vydanou v roku 1993. V období od posledného zasadania divízie bolo vydaných 9 publikácií – geografické názvy okresov.

Budovanie toponymickej databázy v rozsahu máp 1:10 000 pokračuje.

Slovinsko

venuje veľkú pozornosť dvojjazyčnému názvosloviu na územiach, kde žijú národnostné menšiny /maďarská a talianska/.

S budovaním toponymickej databázy sa začalo v roku 1992.

Ukrajina

ako nový člen divízie sa na zasadaní zúčastnila po prvýkrát. Delegátka Ukrajiny v správe detailne informovala o činnosti na poli štandardizácie geografického názvoslovia a požiadala prítomných o metodickú pomoc.

5. Opatrenia prijaté a navrhované na implementovanie rezolúcií OSN o štandardizácii geografických názvov

Všetky krajiny sa riadia väčšinou odporúčaní konferencií. OSN

o štandardizácii geografických názvov.

Autority zodpovedné za štandardizáciu geografických názvov boli ustanovené vo všetkých členských krajinách.

Vo väčšine krajín vychádzajú gazety a iné názvoslovné publikácie.

Bolo konštatované, že Cyprus, Maďarsko a Slovensko majú už vybudovanú solídnu databázu geografického názvoslovia.

Vo väčšine krajín vyšlo prvé, prípadne aj opakované vydanie toponymického návodu.

Novopričleneným štátom /Albánsko; Slovinsko, Ukrajina/ boli dané metodické pokyny. Maďarsko poskytlo týmto krajinám súhrn všetkých rezolúcií prijatých na piatich konferenciách OSN /1967, 1972, 1977, 1982, 1987/.

6. Exonymá

Rozvinula sa živá diskusia na tému novej definície pojmu "exonymum" a používania exoným v jednotlivých členských štátoch vôbec.

Všeobecne bol vyslovený súhlas, že definícia a používanie exoným musia byť apolitické, založené na lingvistických a kartografických argumentoch v súlade s odporúčaniami OSN.

Albánsko informovalo, že v ich krajine sa používa ešte mnoho exoným.

Bulharsko v súlade s rezolúciami OSN používa veľmi málo exoným.

Cyprus - Gréci vzhľadom na svoju históriu a tradície dlho používali exonymá. Teraz sa pripravuje kompletný zoznam exoným; ktorý bude obsahovať súčasné aj historické exonymá.

Česko naznačilo potrebu zrevidovať definíciu pojmu "exonymum". Navrhujú, aby OSN stanovilo druh máp, v ktorých sa môžu alebo nemôžu používať exonymá, resp. v akom rozsahu.

Maďarsko informovalo o spôsobe používania exoným v mapách. V mapách na medzinárodné účely sa exonymá vôbec nevyskytujú. V mapách a atlasoch pre širokú verejnosť /automapy, turistické

mapy/ sú exonymá uvádzané na druhom mieste alebo v zátvorkách. V školských mapách a atlasoch používajú na prvom mieste exonymá /ak existujú/ a endonymá v zátvorke. Zoznam exoným obsiahnutých v Atlase sveta pripravuje Cartographia Budapest na vydanie.

Poľsko pripravuje na vydanie zoznam exoným z územia Európy okrem bývalého ZSSR.

Slovensko informovalo, že v súlade s rezolúciami OSN sa v mapách používa len nevyhnutný počet exoným. Ak sa vyskytujú v mapách určených na domáci trh, vždy len na druhom mieste.

Slovinsko uviedlo, že spôsob používania exoným je v ich krajine podobný ako v Maďarsku.

Ukrajina - začali sa práce na knihe zahraničných geografických názvov. Publikácia bude slúžiť ako základ na tvorbu národnej informačnej databázy toponým zo zahraničia vrátane ukrajinských exoným.

7. Systémy prepisu a návody na výslovnosť

Členské štáty v nerovnakej miere uplatňujú systémy prepisu do latinky, odporúčané OSN.

Slovensko a Česko uplatňujú latinizačné systémy schválené a odporúčané OSN najdôslednejšie.

Albánsko foneticky prepisuje všetky zahraničné názvy; dokonca aj tie, ktorá sú písané v latinke. Takáto prax je v rozpore s odporúčaniami OSN.

Maďarsko používa rôzne systémy prepisu. V publikáciách na medzinárodné využitie aplikujú systémy odporúčané OSN, avšak v publikáciách pre domácich užívateľov aplikujú maďarskú fonetickú transkripciu.

Atlas sveta, ktorý vydala Cartographia Budapest, v mapách z územia Číny má názvy s maďarskou transkripciou, ale v registri sú aj názvy v prepise systémom pinyin /s odvolávkou/.

Poľsko v mapách pre domácu produkciu všeobecne aplikuje transkripciu na fonetickom základe, ale v oficiálnych medzinárod-

ných kartografických dielach a publikáciách uplatňujú OSN odporúčané systémy prepisu do latinky.

Cyprus dôsledne aplikuje v kartografických dielach aj iných publikáciách systém prepisu ELOT 743.

Ukrajina predložila návrh systému prepisu do latinky, ktorý sa stretol so všeobecným záujmom. Delegátka Ukrajiny označila tento systém len za dočasný, predbežný.

Slovenská delegácia odvolávajúc sa na rezolúcie konferencií OSN č. I/9, IV/15 a IV/16 k predloženému návrhu vzniesla nasledovné pripomienky:

- latinizačný systém na báze donačného princípu má byť založený na národnej štandardizácii,
- navrhovaný systém má byť jednoduchý a neovplyvnený iným písmom používajúcim latinskú abecedu,
- systém, ak bude prijatý všetkými zodpovednými oficiálnymi autoritami Ukrajiny, má byť jediným systémom prepisu z ukrajinského jazyka do latinky,
- dôsledné aplikovanie schváleného systému, predovšetkým v kartografických dielach, je prvoradou podmienkou jeho medzinárodného uplatňovania.

8. Príprava materiálov na prezentovanie divízie na 17. Zasadnutí Skupiny expertov

Pán Béla Pokoly prítomných delegátov informoval, keďže Maďarsko bolo poverené koordinovaním divízie v období 1992-1997, že on osobne bude reprezentovať divíziu na 17. zasadnutí Skupiny expertov v r. 1994 v Ženeve. Pripraví správu o činnosti divízie a zašle ju členským štátom do 28. februára 1994. Jednotlivé členské štáty môžu svoje pripomienky, dodatky a úpravy zaslať do 30. apríla 1994.

9. Rôzne

V tomto bode sa neprerokovali žiadne otázky.

10. Schválenie protokolu

Po zohľadnení pripomienok jednotlivých delegátov protokol zo zasadania bol schválený a podpísaný predstaviteľmi jednotlivých štátov.

Zoznam dokumentov zo zasadania

1. Správa o činnosti na poli štandardizácie v Albánsku -
- všeobecne
/francúzsky/
2. Hlavné zásady písania geografických názvov - Albánsko
/francúzsky/
3. Štandardizácia geografického názvoslovia v Albánsku
/francúzsky/
4. Územno-administratívne členenie Albánska
/francúzsky/
5. Správa bulharskej delegácie na 12. zasadaní lingvisticko-
geografickaj divízie
/rusky/
6. Ustanovenie výboru na štandardizáciu geografického názvoslo-
via v Bulharsku
/rusky/

7. Zásady organizácie činnosti výboru na štandardizáciu geografického názvoslovia v Bulharsku
/rusky/
8. Zmeny názvov sídel v Bulharsku po 1. januári 1988
/bulharsky, rusky/
9. Zmeny názvov námestí a ulíc v niektorých bulharských mestách
/rusky/
10. Zoznam miest v Bulharsku a ich prepis do latinky
/bulharsky a ich prepis do latinky/
11. Zmeny typu sídelných jednotiek v Bulharsku
/rusky/
12. Správa o činnosti na poli štandardizácie v Českej republike od 11. zasadania divízie v máji 1992
/anglicky/
13. Toponymický návod Maďarska
/anglicky/
14. Maďarská správa o činnosti v oblasti štandardizácie geografického názvoslovia
/anglicky/
15. Používanie geografických názvov na viacjazyčných územiach - Maďarsko
/anglicky/
16. Informácia o databanke geografického názvoslovia v Maďarsku
/anglicky/
17. Zoznam názvov štátov - Maďarsko
/maďarsky/

18. Zmeny názvov žúp, miest a obcí v Maďarsku v období od 1. januára 1959 do 1. júla 1993
/maďarsky/
19. Správa o činnosti v období od mája 1992 do septembra 1993 - Poľsko
/anglicky, rusky/
20. Poľská interpunkcia
/poľsky/
21. Správa Slovenskej republiky o činnosti na poli štandardizácie geografického názvoslovia
/anglicky, slovensky/
22. Správa Slovinskej republiky
/anglicky/
23. Štandardizácia geografického názvoslovia v Ukrajine
/anglicky, rusky/
24. Mapy, atlasy - edičný plán na r. 1993 v Ukrajine
/ukrajinsky/
25. Resumé zo 6. konferencie OSN v New Yorku - Bála Pokoly
/anglicky/
26. Sociálny a ekonomický prínos štandardizácie geografického názvoslovia - Josef Breu, Wien
/anglicky/

Zmeny názvov miest a obcí vo svete

<u>starý názov</u>	<u>nový názov</u>	<u>zemepisné súradnice</u>
A z e r b a j d ť a n		
Iličeusk	Šarur	39° 22' sev. 45° 05' vých.
B u l h a r s k o		
Georgi Trajkov	Dolen Čiflik	42° 59' sev. 27° 43' vých.
Grudovo	Sredec	42° 21' sev. 27° 10' vých.
Chlebarovo	Car Kalojan	43° 36' sev. 26° 14' vých.
Mičurin	Carevo	42° 09' sev. 27° 51' vých.
Michajlovgrad	Montana	43° 25' sev. 23° 11' vých.
Srednogorie	Zlatica	42° 41' sev.
	Pirdop	24° 07' vých.
rozčlenením vznikli dve samostatné mestá		
Stanke Dimitrov	Dupnica	42° 15' sev. 23° 18' vých.
Temelkovo	Batanovci	42° 34' sev. 22° 56' vých.

Tolbuchin	Dobrič	43° 34' sev. 27° 50' vých.
-----------	--------	-------------------------------

G r u z í n s k o

Citeli-Ckaro	Dedoplis-Ckaro	41° 27' sev. 46° 05' vých.
--------------	----------------	-------------------------------

Znauri	Kornisi	42° 11' sev. 43° 46' vých.
--------	---------	-------------------------------

K a z a c h s t a n

Ozernyj	Šašubai	53° 29' sev. 63° 14' vých.
---------	---------	-------------------------------

Panfilov	Žarkent	44° 10' sev. 80° 01' vých.
----------	---------	-------------------------------

M a ě a r s k o

Magyarfalva	Harka	47° 38' sev. 16° 36' vých.
-------------	-------	-------------------------------

Pátró	Nemespátró	46° 20' sev. 17° 00' vých.
-------	------------	-------------------------------

Rádó	Nemesrádó	46° 47' sev. 17° 00' vých.
------	-----------	-------------------------------

Gutatöttös	Rábatöttös	47° 08' sev. 16° 49' vých.
------------	------------	-------------------------------

Tardosbánya	Tardos	47° 40' sev. 18° 27' vých.
-------------	--------	-------------------------------

Moldavsko

Černenko	Șoldănești	47° 42' sev. 28° 45' vých.
Dumbraveny	Căinari	46° 40' sev. 29° 03' vých.
Kagul	Cahul	45° 58' sev. 28° 10' vých.
Novye Aneny	Anenii Noi	46° 50' sev. 29° 20' vých.
Kutuzov	Ialoveni	46° 55' sev. 28° 40' vých.

Ruská federácia

Nekrasovo	Galbstadt	51° 10' sev. 45° 19' vých.
Partizanskij	Gašun-Burgista	58° 40' sev. 94° 19' vých.

Kabardsko-balkarská republika

Sovetskoje	Kaščatau	43° 17' sev. 43° 34' vých.
------------	----------	-------------------------------

Čečensko-ingušská republika

Sovetskoje	Šatoj	42° 52' sev. 45° 44' vých.
------------	-------	-------------------------------

Správa o činnosti Názvoslovnej komisie pri Úrade geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky v roku 1993

Práca Názvoslovnej komisie /NK/ v uplynulom roku naďalej pokračovala s súlade s rezolúciami konferencií OSN o štandardizácii geografického názvoslovia a so závermi zo zasadaní príslušnej lingvisticko-geografickej divízie OSN.

Celoročná činnosť NK bola premietnutá do Plánu činnosti NK pri ÚKK SR na r. 1993, z ktorého sa odvíjala v jednotlivých okruhoch nasledovne:

I. KARTOGRAFICKÉ DIELA

1. Štandardizácia geografického názvoslovia v rámci obnovy ZM

SR 1:10 000 sa vykonávala priebežne počas celého roka.

2. Dopĺňanie zemepisných súradníc do ZM 10

Pre vybrané listy ZM 10 boli získané zemepisné súradnice rohov listov, ktoré predstavovali rozpätie φ 2', λ 4'. Manuálne boli interpolované súradnice geografických objektov vyjadrené v minútach a sekundách. Po zhodnotení časovej vzorky vybraných listov bola konštatovaná veľká prácnosť interpolovania týmto spôsobom. Systematické dopĺňanie súradníc geografických objektov sa javí efektívne len digitalizáciou na základe projektu pre automatizovanú tvorbu súradníc vybraných geografických objektov v mapách 1:10 000.

II. NÁZVOSLOVNÉ PUBLIKÁCIE

1. Vžitie slovenské geografické názvy sveta

Priebežne bola aktualizovaná a upravovaná kartotéka vžitých slovenských názvov geografických objektov ležiacich mimo

územia SR. V poslednom období mnohé zmeny boli vyvolané politickými udalosťami vo svete. Z území nových štátov vzniknutých z bývalého ZSSR je stály nedostatok pôvodných kartografických podkladov, resp. názvoslovných zoznamov. Pri získavaní informácií boli využívané najmä materiály OSN /Foreign Names Information Bulletin, Newsletter, dokumenty z konferencií OSN a zasadaní regionálnych divízií OSN/.

Doteraz nebolo možné vydať v podobe publikácie definitívny zoznam slovenských vžitých názvov sveta, pretože v súčasnosti využívaný program pre počítač nedisponuje diakritickými znamienkami všetkých latinkových abecied. Kým bude k dispozícii nový program zabezpečujúci potrebnú diakritiku, treba neustále udržiavať v aktuálnom stave zoznam slovenských exoným a spracovať ho ako "pracovný predbežný zoznam", doplnený diakritickými znamienkami, resp. chýbajúcimi písmenami manuálne. Podobne postupujú pri spracúvaní predbežného zoznamu exoným aj iné krajiny.

2. Geografické názvy okresov

2.1 Ukončené a vydané boli publikácie rozpracované v r. 1992. Boli to tieto okresy: Galanta, Zvolen, Svidník, Humenné, Nové Zámky, Levice, Michalovce.

2.2 Začali sa prvé etapy prác na názvosloví z okresov:

Považská Bystrica, Žilina, Čadca, Prievidza, Martin, Dolný Kubín, Bratislava, hl. mesto.

3. Názvy katastrálnych území Slovenskej republiky

Na tejto publikácii boli vykonané práce od zhromaždenia materiálov, zosúladenia údajov zo ZM 1:50 000, Registra územných jednotiek a zoznamov Štatistického úradu SR. Po prerokovaní v 1. sekcii NK a schválení ÚGKK SR bol zoznam katastrálnych území pripravený do tlače. Publikácia vyšla v decembri 1993.

4. Toponymický návod pre vydavateľov kartografických a iných diel

Publikáciu spracovali: PhDr. Milan Majtán, CSc. a sekretariát NK s prispením ďalších členov NK.

Publikácia vyšla v anglickej a slovenskej verzii.

III. NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

Boli zostavené a vydané dve čísla - NI č: 10 a č. 11.

Okrem pôvodne plánovaných dvoch čísel, zhromaždený bol materiál aj pre č. 12 a pripravený na zadanie do tlače začiatkom roka 1994.

IV. ÚLOHY MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE

1. Lingvisticko-geografická divízia Východná, stredná a juhovýchodná Európa

Bol vypracovaný podkladový materiál pre správu na 12. zasadaní divízie konanom v septembri 1993 v Budapešti. Na zasadaní Slovenskú republiku reprezentovali štyria členovia Názvoslovnej komisie. Slovenská delegácia sa prezentovala správou o činnosti na poli štandardizácie geografického názvoslovnia v období od 11. zasadania a publikáciou Toponymický návod pre vydavateľov kartografických a iných diel.

Materiály získané na 12. zasadaní boli v sekretariáte NK vyhodnotené a priebežne sa využívajú pri činnosti NK.

V priebehu celého roka bol zabezpečovaný preklad korešpondencie a materiálov OSN.

Materiály zo 6. konferencie OSN boli zatriedené, zoznam bol publikovaný v Názvoslovných informáciách č. 11.

Vybrané materiály boli preložené a využívajú sa pri štandar-

dizácii geografického názvoslovia.

3. Bulletin NEWSLETTER

Bol zostavený príspevok do časopisu s informáciami o zmenách v názvosloví na Slovensku, preložený do angličtiny a odoslaný na sekretariát UNGEGN.

4. Plánovaná návšteva Rakúskeho inštitútu pre geografické názvy východnej a juhovýchodnej Európy sa neuskutočnila. Cieľom návštevy bolo vidieť práce na budovaní databázy geografických názvov na základe programu Reflex Plus. Z písomnej odpovede na náš list sme sa dozvedeli, že predpokladané práce zastavili, pretože požiadavky na všetky abecedy jazykov zo spracúvaných území sú nad rámec spomínaného programu. Prebudovanie programu na požiadavky inštitútu sa javia finančne príliš náročné, hľadajú iné riešenie.

V. OSTATNÉ ÚLOHY

1. V priebehu celého roka sekretariát NK poskytoval informácie a usmernenia z oblasti geografického názvoslovia písomnou formou, osobne, ale predovšetkým telefonicky.
2. Udržiavanie aktuálneho stavu geografického názvoslovia na evidenčných mapách 1:50 000 počas celého roka.
3. Medzi úlohami sekretariátu bolo aj zostavovanie plánu činnosti a kontrola jeho plnenia; vybavovanie korešpondencie NK, organizovanie zasadnutí, zásielková služba.
4. Sekretariát NK písomne reagoval na nesprávne používanie geografických názvov v televízii, rozhlase a tlači.
5. Neplánované práce
Medzirezortnú spoluprácu medzi Štatistickým úradom SR a ÚGKK

SR na poli geografického názvoslovia sprostredkoval sekretariát NK formou spoločných porád, korešpondenciou a osobným kontaktom.

Zhodnotenie prírastkov knižného fondu GKÚ z toponymického pohľadu /The Times Atlas, Der Grosse Weltatlas/.

Overovanie zoznamov zmenených, zrušených alebo doplnených názvov predložených katastrálnymi úradmi pre obnovu ZM 10.

Posudzovanie nových názvov chránených výtvorov pre Slovenskú agentúru životného prostredia.

Konzultácie so Správou pôšt a telekomunikácií k predloženému zoznamu názvov používaných pri medzinárodnom styku.

SCHÔDZKOVÁ ČINNOSŤ NÁZVOSLOVNEJ KOMISIE

Plenárne zasadanie NK sa v r. 1993 uskutočnilo raz, v januári.

1. sekcia NK bola veľmi aktívna, zišla sa na pracovných rokovaníach štyrikrát: vo februári, máji; auguste a septembri.

2. sekcia po dlhšej odmlke sa opäť zaktivizovala. Ukázalo sa, že v oblasti názvoslovia zo zahraničia je viacero otázok na riešenie. Výsledky zo zasadania v novembri predloží sekcia plénu na posúdenie a následne ÚGKK SR na schválenie.

Osobitná pracovná skupina z vybraných členov NK sa viackrát zišla pri spracúvaní Toponymického návodu.

Okrem uvedených zasadaní zástupca ÚGKK SR, predseda NK a pracovníčky sekretariátu sa stretávali operatívne a boli v stálom kontakte.

Databáza geografického názvoslovia vo fondoch Geodetického a kartografického ústavu

Výsledkom tvorivej činnosti NK je databáza geografických názvov spracovaných manuálne klasicky aj automatizovaným spôsobom.

A. Databáza z územia Slovenskej republiky obsahuje štandardizované názvy geografických objektov v rozsahu Základnej mapy SR 1:10 000. Do konca roka 1993 bolo spracovaných a štandardizovaných 53 948 názvov, ktoré sú publikované v názvoslovných zoznamoch OSN-SR po jednotlivých okresoch /31 okresov/.

Od roku 1992 sa databáza geografického názvoslovia z územia Slovenska spracúva už pomocou výpočtovej techniky, s využitím rešeršného systému CDS/ISIS, verzia 2.3. Takto bolo spracované názvoslovie z 13 okresov, čo predstavuje 24 064 štandardizovaných názvov.

Prax ukázala, že doteraz využívaný software neumožňuje všetky operácie, ktoré by boli potrebné na viacnásobné využitie existujúcej databázy. V súčasnosti sa v GKÚ pracuje na novom programe, ktorý bude variabilnejší. Po dopracovaní tohto programu sa ďalšie názvoslovie bude spracúvať novým spôsobom a upraví sa aj doteraz vybudovaná databáza.

V r. 1994 sa predpokladá ukončenie štandardizácie názvoslovia v rozsahu ZM 10. Názvoslovie z okresov, ktoré bolo spracované ešte manuálne, sa prehodnotí a spracuje automatizovaným spôsobom. Po skompletizovaní celej databázy z územia Slovenska, podľa odporúčania zo zasadania pléna NK v januári 1993, sa vypracuje komplexná informácia o využití databázy.

B. Databáza geografického názvoslovia zo zahraničia

Vžitú slovenské názvy /exonymá/ geografických objektov ležiacich mimo územia Slovenska sú spracované vo forme kartotéky. Spracovanie pomocou počítača nebolo možné, keďže dostupný

program nedisponuje všetkými diakritickými znamienkami, resp. všetkými písmenami na vyjadrenie jednotlivých jazykov.

Úplná kompletizácia všetkých písem sa v dohľadnom čase nedá zabezpečiť. Optimálnym riešením na vyhotovenie zoznamu vžitých slovenských názvov sveta sa javí spracovanie pomocou počítača /s maximálnym využitím existujúceho fondu abecied/ a ručným doplnením znakov, ktoré nebudú obsiahnuté v počítači.

Pri využívaní takto spracovaného zoznamu treba vždy zohľadňovať kompletne upravený materiál a nielen údaje z počítača.

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

Vydal Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
v Geodetickom a kartografickom ústave Bratislava.
Zostavil sekretariát Názvoslovnej komisie pri ÚGKK SR.
Vytlačila: Katedra mapovania a pozemkových úprav Stavebnej fakulty
STU, Bratislava. Vyšlo v r. 1994.